

คำปรับตามสัญญา

การช่วยเหลือผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในปีงบประมาณ ๒๕๖๒ ของสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หรือ สสว. นี้ สสว. ได้จัดทำโครงการ หรือ กิจกรรม ที่จะช่วยเหลือผู้ประกอบการฯ หลายโครงการด้วยกัน และการดำเนินโครงการ หรือกิจกรรม ดังกล่าว สสว. จะดำเนินการกับหน่วยร่วม ซึ่งมีทั้งรูปแบบการทำสัญญาร่วมดำเนินการ การทำ สัญญาตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ และหน่วยร่วมที่ ดำเนินโครงการต่างๆ เพื่อช่วยเหลือผู้ประกอบการฯ จะประกอบไปด้วยส่วนราชการ หน่วยงาน ของรัฐ องค์กรเอกชน และเอกชน ดังที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและ ขนาดย่อม พ.ศ. ๒๕๔๓

การจัดทำสัญญาตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ สสว. ในฐานะ ผู้ซื้อ หรือผู้ว่าจ้าง จะต้องบริหารสัญญาให้เป็นไปตามเงื่อนไขหรือข้อกำหนดใน สัญญา เพื่อรักษาสีทธิและประโยชน์ของหน่วยงาน และคู่สัญญา หรือหน่วยร่วม รวมทั้งจะต้องปฏิบัติ ตามระเบียบ ข้อกำหนดของทางราชการ และข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ด้วยความเป็นธรรม และ ตรวจสอบได้

คำปรับ ถือเป็นเงื่อนไขหนึ่งที่ปรากฏอยู่ในข้อสัญญา โดยปกติแล้วถ้าหน่วยร่วมที่เป็นผู้ขาย หรือผู้รับจ้างได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขในสัญญา เช่น ส่งของ หรือส่งมอบชิ้นงานภายในกำหนดสัญญาแล้ว สสว. ในฐานะผู้ซื้อ หรือผู้ว่าจ้าง ก็เพียงแต่ตรวจสอบความถูกต้องสิ่งของ หรือชิ้นงาน หากตรวจสอบ แล้วพบว่าถูกต้องครบถ้วนตามสัญญา ก็ดำเนินการเบิกจ่ายเงินให้กับหน่วยร่วมที่เป็นผู้ขายหรือ ผู้รับจ้างตามเงื่อนไขของสัญญา แต่หากหน่วยร่วมที่เป็นผู้ขายหรือผู้ว่าจ้างไม่ปฏิบัติตามสัญญา ซึ่ง ได้ส่งสิ่งของหรือส่งมอบชิ้นงานล่าช้ากว่ากำหนดระยะเวลาสัญญาแล้ว หน่วยร่วมที่เป็นผู้ขายหรือ ผู้รับจ้างต้องชำระค่าปรับตามสัญญาให้กับ สสว.

คำปรับ ตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ ได้ให้ความหมายว่า

ค่า หมายถึง มูลค่าหรือราคาของสิ่งใดๆ บางอย่างก็ประเมินเป็นเงินได้ บางอย่างก็ประเมิน เป็นเงินไม่ได้

ปรับ หมายถึง ลงโทษให้ใช้เงินเพราะทำผิด

คำปรับ หมายถึง มูลค่าหรือราคาที่ถูกปรับลงโทษให้ชดใช้เงินเพราะทำผิดสัญญา

ในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้กำหนดเนื้อหาการจัดซื้อจัดจ้าง รวม ๑๕ หมวด สำหรับหมวดที่เกี่ยวกับคำปรับ จะมี กำหนดไว้ในหมวดที่ ๑๐ การบริหารสัญญาและการตรวจรับพัสดุ มาตรา ๑๐๒

นอกจากนี้ในระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ หมวด ๕ การทำสัญญาและหลักประกัน ข้อ ๑๖๒ ก็ได้กำหนดเรื่องคำปรับไว้เช่นกัน

ระเบียบฉบับนี้ ได้ออกโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๐๒ ของพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐฯ ข้างต้น

ซึ่งเมื่อพิจารณาเนื้อหาในมาตรา ๑๐๒ ที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ และในข้อ ๑๖๒ ของระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ สามารถแยกรายละเอียดการคิดค่าปรับตามสัญญาได้ ดังนี้

๑. การงดหรือลดค่าปรับ

การงดหรือลดค่าปรับให้อยู่ในอำนาจของผู้มีอำนาจของหน่วยงาน คือ ผู้อำนวยการ สสว. หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติการแทน และเหตุต่างๆ ที่จะนำมาพิจารณาการงดหรือลดค่าปรับ ประกอบด้วย เหตุเกิดจากความผิดหรือความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐ ตัวอย่างเช่น สัญญา ก่อสร้าง หน่วยงานของรัฐส่งมอบพื้นที่ก่อสร้างล่าช้า, เหตุสุดวิสัย คือเหตุใดๆ อันเกิดขึ้นจากผลภัยพิบัติ ซึ่งไม่อาจป้องกันได้ แม้ทั้งบุคคลผู้ต้องประสพหรือใกล้จะต้องประสพนั้น จะได้จัดการระมัดระวังตามสมควรในภาวะเช่นนั้นแล้ว (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๘), เหตุเกิดจากพฤติการณ์อันหนึ่งอันใดที่คู่สัญญาไม่ต้องรับผิดตามกฎหมาย และเหตุอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

๒. การกำหนดอัตราค่าปรับสำหรับสัญญา

๒.๑ ในสัญญาทั่วไป จะกำหนดค่าปรับเป็นรายวันในอัตราร้อยละระหว่างร้อยละ ๐.๐๑ - ๐.๒๐ ของราคาพัสดุที่ยังไม่ได้รับมอบ

๒.๒ สัญญาจ้างซึ่งต้องการผลสำเร็จของงานทั้งหมดพร้อมกัน ให้กำหนดค่าปรับเป็นรายวันเป็นจำนวนเงินตายตัวในอัตราร้อยละ ๐.๐๑ - ๐.๑๐ ของราคางานจ้างนั้น แต่ต้องไม่ต่ำกว่าวันละ ๑๐๐ บาท

๒.๓ สัญญาจ้างที่ปรึกษา ให้กำหนดค่าปรับไว้ในสัญญาเป็นรายวันในอัตราหรือจำนวนเงินตายตัวในอัตราร้อยละ ๐.๐๑ - ๐.๑๐ ของราคางานจ้างนั้น

๓. หลักเกณฑ์การคิดค่าปรับ

กรณีผู้รับจ้างไม่ดำเนินงานหรือส่งมอบงานให้ครบถ้วนสมบูรณ์ตามสัญญา มีหลักเกณฑ์ว่า ชิ้นงานที่ดำเนินงานและส่งมอบ ถือเป็นสาระสำคัญของสัญญา หากชิ้นงานส่งมอบและดำเนินการตรวจรับแล้ว ไม่มีการปรับแก้ไขในส่วนที่เป็นสาระสำคัญ เช่น กรณีชิ้นงานเป็นรายงานเป็นเล่ม หากเป็นการปรับหน้ากระดาษ จัดบรรทัด หรือวางตำแหน่งรูปประกอบไม่ถูกต้อง หรือจัดรูปเล่มให้สวยงาม ก็จะไม่คิดค่าปรับ แต่ถ้าเป็นการเพิ่มเนื้อหา หรือข้อมูล ลักษณะนี้เป็นการแก้ไขในรายงานหรือชิ้นงานที่เป็นสาระสำคัญ ถือว่าหน่วยร่วมที่เป็นผู้ขายหรือผู้รับจ้าง ส่งมอบงานไม่สมบูรณ์ สสว. ต้องดำเนินการคิดค่าปรับ (คำวินิจฉัย สำนักงานอัยการสูงสุด ที่ ๑๑๒/๒๕๓๔)

๔. วิธีการคิดระยะเวลาเริ่มต้นและระยะเวลาสิ้นสุดในการคิดค่าปรับตามสัญญา

ค่าปรับ ให้เริ่มต้นคิดค่าปรับนับถัดจากวันครบกำหนดวันที่ส่งมอบตามสัญญา หรือถึงส่วนวันสิ้นสุดการคิดค่าปรับ ให้สิ้นสุดเมื่อมีการส่งมอบชิ้นงานที่ถูกต้องครบถ้วนตามสัญญา หรือถึงวันที่คณะกรรมการตรวจรับงานระบุว่างานแล้วเสร็จ หรือมีการบอกเลิกสัญญาแล้ว (จะไม่นำระยะเวลาที่ สสว. ในฐานะผู้ว่าจ้าง ดำเนินกระบวนการตรวจรับงานมาคำนวณค่าปรับด้วย) (คำวินิจฉัย สำนักงานอัยการสูงสุด ที่ ๒๖๗/๒๕๔๒ , ที่ ๑๓๑/๒๕๓๔ , ที่ ๕๘/๒๕๓๕)

และหากวันครบกำหนดส่งมอบชิ้นงาน เป็นวันหยุดทำการตามประกาศเป็นทางการหรือตามประเพณี ให้นับวันที่เริ่มทำการใหม่ต่อจากวันที่หยุดทำการนั้นเป็นวันสุดท้ายของการส่งมอบชิ้นงาน (ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๙๓/๘)

อนึ่ง การคิดค่าปรับตามสัญญา สสว. ในฐานะผู้ซื้อ หรือผู้ว่าจ้าง ต้องดำเนินการแจ้งสงวนสิทธิ์การคิดค่าปรับตามกฎหมายด้วย คือในกรณีที่ชิ้นงานที่หน่วยร่วมได้ส่งมอบตามสัญญา และต่อมา สสว. ได้ดำเนินการตรวจรับแล้ว ปรากฏว่าจะต้องมีการปรับแก้ไขส่วนที่เป็นสาระสำคัญของงาน สสว. ในฐานะผู้ว่าจ้าง จะมีการแจ้งเป็นหนังสือให้หน่วยร่วมดำเนินการปรับแก้ไข พร้อมแจ้งสงวนสิทธิ์การคิดค่าปรับตามกฎหมายพร้อมกันด้วย (ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๘๑)

สำหรับ ค่าปรับตามสัญญาร่วมดำเนินการ ในขณะนี้ไม่มีหลักเกณฑ์ และวิธีการการคิดค่าปรับไว้ จึงควรนำหลักเกณฑ์ และวิธีการคิดค่าปรับตามสัญญาจัดซื้อจัดจ้างฯ มาใช้โดยอนุโลมต่อไป

เอกสารที่อ้างอิง

- แนวคำวินิจฉัยสำนักงานอัยการสูงสุด พ.ศ. ๒๕๔๒ – ๒๕๔๓ ที่ ๕๘/๒๕๓๕
- แนวคำวินิจฉัยสำนักงานอัยการสูงสุด พ.ศ. ๒๕๓๔ – ๒๕๓๖
- ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
- พระราชบัญญัติ การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐

หมวดที่ ๑๐ เรื่องการบริหารสัญญาและการตรวจรับพัสดุ

มาตรา ๑๐๒ บัญญัติว่า การงดหรือลดค่าปรับให้แก่คู่สัญญา หรือการขยาย

เวลาทำการตามสัญญาหรือข้อตกลง ให้อยู่ในดุลพินิจของผู้มีอำนาจที่จะ

พิจารณาได้ตามจำนวนวันที่มีเหตุเกิดขึ้นจริง เฉพาะในกรณีดังต่อไปนี้

๑) เหตุเกิดจากความผิดหรือความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐ

๒) เหตุสุดวิสัย

๓) เหตุเกิดจากพฤติการณ์อันหนึ่งอันใดที่คู่สัญญาไม่ต้องรับผิดชอบ

ตามกฎหมาย และ

๔) เหตุอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

หลักเกณฑ์และวิธีการของดหรือลดค่าปรับให้แก่คู่สัญญา หรือการขยาย
เวลาทำการตามสัญญาหรือข้อตกลง ให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด

- ระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐
หมวด ๕ การทำสัญญาและหลักประกัน
ข้อ ๑๖๒ กำหนดว่า การทำสัญญาหรือข้อตกลงเป็นหนังสือ นอกจากการจ้างที่
ปรึกษาให้กำหนดค่าปรับเป็นรายวันในอัตราตายตัวระหว่างร้อยละ ๐.๐๑ - ๐.๒๐
ของราคาพัสดุที่ยังไม่ได้รับมอบ เว้นแต่การจ้างซึ่งต้องการผลสำเร็จของงานทั้งหมด
พร้อมกัน ให้กำหนดค่าปรับเป็นรายวันเป็นจำนวนเงินตายตัวในอัตราร้อยละ ๐.๐๑
- ๐.๑๐ ของราคางานจ้างนั้น แต่จะต้องไม่ต่ำกว่าวันละ ๑๐๐ บาท สำหรับงาน
ก่อสร้างสาธารณูปโภค ที่มีผลกระทบต่อการจราจร ให้กำหนดค่าปรับเป็นรายวันใน
อัตราร้อยละ ๐.๒๕ ของราคางานจ้างนั้น แต่อาจจะกำหนดขั้นสูงสุดของการปรับก็ได้
ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการนโยบายกำหนด
ในการทำสัญญาจ้างที่ปรึกษา หากหน่วยงานของรัฐเห็นว่า ถ้าไม่กำหนดค่าปรับไว้ใน
สัญญาจะเกิดความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐ ให้หน่วยงานของรัฐผู้จัดทำสัญญา
กำหนดค่าปรับไว้ในสัญญาเป็นรายวันในอัตราหรือจำนวนเงินตายตัวในอัตราร้อยละ
๐.๐๑ - ๐.๑๐ ของราคางานจ้างนั้น
การกำหนดค่าปรับตามวรรคหนึ่งและวรรคสองในอัตราหรือเป็นจำนวนเงินเท่าใด
ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐ คำนึงถึงราคา กำหนดระยะเวลาของการใช้งาน และ
ลักษณะของพัสดุซึ่งอาจมีผลกระทบต่อการทำงานที่คู่สัญญาของหน่วยงานของรัฐจะ
หลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติตามสัญญา หรือกระทบต่อการจราจร หรือความเสียหายแก่
ประโยชน์สาธารณะ แล้วแต่กรณี
ในกรณีการจัดหาสิ่งของที่ประกอบกันเป็นชุด ถ้าขาดส่วนประกอบส่วนหนึ่งส่วนใด
ไปแล้ว จะไม่สามารถใช้งานได้โดยสมบูรณ์ แม้คู่สัญญาจะส่งมอบสิ่งของภายใน
กำหนดตามสัญญา แต่ยังคงขาดส่วนประกอบบางส่วน ต่อมาได้ส่งมอบส่วนประกอบที่
ยังขาดนั้นเกินกำหนดสัญญา ให้ถือว่าไม่ได้ส่งมอบสิ่งของนั้นเลย ให้ปรับเต็มราคา
ของทั้งชุด
ในกรณีที่การจัดหาของคิดราคารวมทั้งค่าติดตั้งหรือทดลองด้วย ถ้าติดตั้งหรือ
ทดลองเกินกว่ากำหนดตามสัญญาเป็นจำนวนวันเท่าใด ให้ปรับเป็นรายวันในอัตราที่
กำหนดของราคาทั้งหมด
ทั้งนี้ ให้กำหนดเรื่องค่าปรับไว้ในเอกสารเชิญชวนให้ชัดเจนด้วย
- พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔